

Місце і роль людського капіталу в економічному зростанні країни

Економічне зростання є однією з головних цілей економічної політики нинішніх урядів. Це досягається завдяки екстенсивному або інтенсивному використанню виробничих факторів. Економічне зростання є результатом збільшення кількості використаних виробничих факторів. Основними факторами виробництва є земля, робоча сила і капітал (фізичний і людський).

Людський капітал – це інтенсивний продуктивний чинник економічного розвитку, розвитку суспільства і сім'ї, що включає освічену частину трудових ресурсів, знання, інструментарій інтелектуальної й управлінської праці, місце трудової діяльності, що забезпечують ефективне і раціональне функціонування людського капіталу як продуктивного чинника розвитку.

За даними Світового Банку, частка людського капіталу в загальносвітовому багатстві склала дві третини. При цьому в бідних 121 країнах людський капітал складає біля 40% від загального, а в багатих – 68%, в країнах «сімки» і ЄС понад 75%. У 2005 році в структурі національного багатства України найбільшу частку теж займав людський капітал, однак лише близько 47%, причому за ці ж роки ця частка скоротилася приблизно на 8 в.п. Вже зараз досвід, уміння, зусилля та креативність населення багатих країн мають більшу вартість, ніж верстати й обладнання на фабриках та корисні копалини в надрах. Використання людського капіталу дозволяє отримувати додаткові прибутки, а його розвиток стає найважливішим завданням, як на рівні окремих компаній, так і держав в цілому.

Людський капітал позитивно корелює з економічним зростанням, оскільки інвестиції мають тенденцію підвищувати продуктивність. Процес навчання робочої сили є одним з видів інвестицій, але замість капіталовкладень, таких як обладнання, інвестиції йдуть в людський капітал.

Для того, щоб працівник відповідав сучасним викликам суспільства і був затребуваним на ринку праці, він повинен протягом життя навчатися, отримувати знання, вміння та фахові навички, які будуть робити його конкурентоздатним у сучасній інноваційній економіці. І, якщо ми кілька років тому говорили про те, що підвищувати кваліфікацію достатньо було один раз на 5 років, то сьогодні цього вже недостатньо, бо під впливом прогресу швидкоплинно змінюються як технологічні процеси виробництва, так і характер послуг, які необхідні для задоволення потреб сучасного суспільства.

Інвестування у людський капітал, насамперед, підвищує продуктивні здібності людини, розвиває ділові навички та підприємливість, стимулює наближення її до нових наукових ідей і технічних розробок, які так необхідні нашому суспільству для пришвидшення інноваційного розвитку країни. Це в свою чергу сприятиме підвищенню продуктивності праці та стимулюванню економічного зростання.

Інвестиції в людський капітал і зростання зайнятості привело до створення кращих умов зайнятості в економіках усього світу. Якщо зайнятість поліпшується, споживчі витрати зростають, що призводить до збільшення доходів компаній і додаткових інвестицій в бізнес. Таким чином, зайнятість є ключовим показником для визначення того, як може зростати ВВП. В розвинених країнах витрати на підготовку кваліфікованого працівника в понад 2 рази вищі, ніж витрати на матеріальне оснащення одного робочого місця, а сама підготовка середньостатистичного працівника займає від 14,5 років формальної освіти (Японія) до 18,5 років (США). Прогрес людського капіталу прискориться, коли кожному, хто хоче працювати, буде надана можливість робити це в гідних умовах. Тим не менш, у багатьох країнах люди часто не мають доступу до оплачуваної праці або отримують за ту ж роботу менше, ніж інші.

Первинним завданням держави є створення сприятливих умов для розкриття людського потенціалу, його мотивації. Необхідно значно підняти імідж науковців. Держава повинна стати інтегратором людського потенціалу, зібрати кращих людей, вдосконалити систему підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, створивши їм всі необхідні умови для реалізації поставленої конкретної мети.

Одним з шляхів збереження людського потенціалу та забезпечення його розвитку є системне реформування охорони здоров'я, хоча медицина тут відіграє далеко не головну роль. Зокрема, важливо також ширше пропагувати здоровий спосіб життя та охорону довкілля, вирішувати питання щодо охорони праці та поведінки на дорогах. Для успішного розвитку людського потенціалу необхідні також зміни нашої психології. Неможна витратити понад 60% заробленого на харчування, модний одяг, а більше вкладати в свою освіту, здоров'я, поліпшення житлових умов тощо.

Отже, сьогодні, спостерігається підвищення ролі людського капіталу. Людський капітал впливає на економічне зростання і може допомогти розвитку економіки, розширюючи знання і навички своїх людей. Сучасна економіка вимагає створення нових освітніх систем, які впроваджуються в виробництво, орієнтованих на людину як соціально-економічну модель.